

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
OKRUŽNI SUD U BANJOJ LUCI

Adresa: Kralja Petra I Karađorđevića 12, 78 000 Banja Luka
Odjel za podršku svjedocima tel.: +387 51 219 546, +387 51 220 721
e-mail: ops.oksud-banjaluka@pravosudje.ba

ОКРУЖНИ СУД У БАЊОЈ ЛУЦИ

OKRUŽNI SUD U BANJOJ LUCI

VODIČ ZA SVJEDOKE U KRIVIČNOM POSTUPKU

Banja Luka, 2018. godine

1. SVJEDOK

1.1. Ko je svjedok u krivičnom postupku?

Svjedok je osoba koja posjeduje saznanja o izvršenom krivičnom djelu, učiniocu krivičnog djela ili o nekim drugim činjenicama koje su važne za krivični postupak. Vaše svjedočenje je važno za uspješno okončanje sudskog postupka i uspostavljenje pravde.

1.2. Ko će me pozvati da svjedočim?

U pravilu, poziv svjedoku dostavlja sud. Pročitajte pažljivo sadržinu poziva koji vam je upućen, kako bi se informisali o vremenu i mjestu na kome ćete svjedočiti.

Ukoliko iz opravdanih razloga niste u mogućnosti da se odazovete na poziv, potrebno je da o tome odmah obavijestite sud i navedete razloge vašeg neodazivanja pozivu, te da dostavite dokaze koji potkrepljuju te navode.

Ukoliko je radi davanja iskaza u svojstvu svjedoka potrebno da odsustvujete sa posla, vaš poslodavac vam ne može uskratiti odlazak sa radnog mjesta kako biste dali svoj iskaz u svojstvu svjedoka. Sam poziv za svjedočenje predstavlja opravdanje za odsustvovanje sa posla, koji je poslodavac dužan uvažiti.

1.3. Šta ako se ne odazovem na poziv suda ?

Ukoliko se ne odazovete na poziv suda, a ne opravdate svoj izostanak, izlažete se mogućnosti da budete kažnjeni novčanom kaznom do 5.000 KM ili da vas prinudno dovede sudska policija.

1.4. Da li moram da svjedočim?

Svjedočenje je moralna, ali i zakonska obaveza svakog građanina. Niko nije izuzet, bez obzira na status, zaposlenje, funkciju koju obavlja, državljanstvo i slično. Ukoliko, bez valjanog zakonskog razloga odbijete da svjedočite, sud vas može kazniti novčanom kaznom do 30.000 KM.

1.5. Ko se ne može saslušati kao svjedok?

*lice koje bi svojim iskazom povrijedilo dužnost čuvanja državne, vojne ili službene tajne, dok ga nadležni organ ne oslobodi te dužnosti,

*branilac (advokat) optuženog u pogledu činjenica koje su mu postale poznate u svojstvu branioca,

*lice koje bi svojim iskazom povrijedilo dužnost čuvanja profesionalne tajne (vjerski službenik, odnosno ispovjednik, novinar u svrhu zaštite izvora informacija, advokat, bilježnik, ljekar, babica i drugi), osim ako je oslobođeno te dužnosti posebnim propisom ili izjavom lica u čiju je korist ustanovljeno čuvanje tajne i

*maloljetno lice koje s obzirom na uzrast i duševnu razvijenost nije sposobno da shvati značaj prava da ne mora svjedočiti.

1.6. Kada mogu (ipak) da odbijem da svjedočim?

Ukoliko ste bračni odnosno vanbračni drug optuženog ili ste mu roditelj ili dijete, usvojenik ili usvojilac možete odbiti da svjedočite, o čemu će vas poučiti sudija ili predsjednik vijeća, ali ste u svakom slučaju dužni da se odazovete na poziv suda i dođete na zakazani glavni pretres.

1.7. Da li moram da odgovaram na sva postavljena pitanja?

Ukoliko u toku vašeg svjedočenja tužilac ili odbrana postave pitanje čiji istinit odgovor bi vas izložio krivičnom gonjenju, možete iskoristiti svoje pravo da ne odgovarate na takva pitanja, o čemu će vas sudija ili predsjednik vijeća upozoriti prije svjedočenja. Međutim, dužni ste da odgovorite i na takva pitanja ukoliko vam tužilac da imunitet (odluka da nećete biti krivično gonjeni), i u tom slučaju nećete biti krivično gonjeni osim ukoliko ste dali lažni iskaz. Davanje lažnog iskaza predstavlja posebno krivično djelo.

1.8. Imam li pravo da angažujem advokata?

Odlukom suda može vam se za savjetnika odrediti advokat, za vrijeme trajanja vašeg saslušanja, ukoliko je sudu očito da niste u stanju koristiti svoja prava u vrijeme saslušanja i ako vaši interesi ne mogu biti zaštićeni na drugi način.

1.9. Kako izgleda svjedočenje pred sudom?

- svjedok se pred sudom saslušava bez prisustva drugih svjedoka,
- odgovori se daju usmeno,
- sud će vas upozoriti da ste dužni govoriti istinu i da ništa ne smijete prećutati, da davanje lažnog iskaza predstavlja krivično djelo, odnosno poučiće vas o svim vašim pravima i dužnostima kao svjedoka,
- sud će vas pitati za lične podatke: ime i prezime, ime oca ili majke, zanimanje, boravište, mjesto i datum rođenja, nakon čega će vas pitati da li ste u rodbinskim odnosima sa optuženim i oštećenim,
- nakon opštih pitanja koja će vam biti postavljena, bićete pozvani da iznesete sve što vam je o predmetu poznato,
- stranke u postupku (tužilac, optuženi i branilac), ali i sud, mogu vam postavljati pitanja radi provjeravanja, dopune ili razjašnjenja vašeg iskaza,
- nemojte se ustručavati da kažete sudu ako ne razumijete pitanje koje vam je postavljeno i zatražiti da vam ono bude razjašnjeno ili ponovo postavljeno,
- kada svjedok završi svoje svjedočenje, može da ostane u sudnici i prati dalji tok suđenja ako se stranke u postupku (tužilac ili odbrana) izjasne da ga neće ponovo pozivati da svjedoči.

1.10. Svjedok optužbe - svjedok odbrane?

Ako vas je tužilac predložio da svjedočite, on će vas prvo saslušavati, a poslije toga pravo da vam postavi pitanja ima advokat optuženog ili optuženi. Takođe, ukoliko ste svjedok kojeg je predložila odbrana, onda će vas odbrana (advokat optuženog ili optuženi) prvo saslušavati, pa onda tužilac. Sud vam u bilo koje vrijeme može postaviti pitanje.

1.11. Saslušanje svjedoka posredstvom tumača

Ako je svjedok gluv postaviće mu se pitanja pismenim putem, a ako je nijem pozvaće se da pismenim putem odgovara. Ako se saslušanje ne može obaviti na ovaj način, obaviće se posredstvom tumača.

1.12. Da li svjedoci polažu zakletvu?

Svjedoci prije svjedočenja polažu zakletvu na način da pročitaju tekst zakletve koji će naći ispred svog mjesta za svjedočenje. Tekst zakletve glasi: „Zaklinjem se – izjavljujem da ću o svemu što budem pitan govorniti istinu i da ništa od onoga što mi je poznato neću prećutati”. Ukoliko svjedok ne umije ili ne može da čita, zakletvu će položiti na način da njen tekst ponavlja za sudijom.

1.13. Ko ne polaže zakletvu, odnosno ne daje izjavu?

Zakletvu ne polažu lica koja u trenutku saslušanja nisu punoljetna, za koja je dokazano ili postoji osnovana sumnja da su izvršila ili učestvovala u krivičnom djelu zbog kojeg se saslušavaju (optuženi) ili lica koja zbog duševnog stanja ne mogu da shvate značaj zakletve.

1.14. Da li se vrši snimanje moga svjedočenja?

U Okružnom sudu u Banjaluci glavni pretresi se snimaju audio i video opremom.

Okružni sud u Banjaluci raspolaže neophodnom opremom za saslušanje svjedoka putem video-konferencijskog sistema.

2. OŠTEĆENI

2.1. Ko je oštećeni u krivičnom postupku?

Oštećeni je lice (fizičko ili pravno) čije je lično ili imovinsko pravo ugroženo ili povrijeđeno izvršenim krivičnim djelom. On svoja prava u krivičnom postupku može ostvarivati sam ili uz pomoć zakonskog zastupnika, odnosno punomoćnika.

2.2. Podnošenje imovinskopravnog zahtjeva

Ukoliko ste oštećeni izvršenim krivičnim djelom u krivičnom postupku možete podnijeti *imovinskopravni zahtjev* kojim ćete tražiti:

- naknadu štete - materijalne štete (umanjenje vaše imovine i spriječavanje njenog uvećanja koje se moglo osnovano očekivati) i nematerijalne štete (pretrpljeni fizički ili psihički bol ili strah);
- povrat stvari koja vam je oduzeta prilikom izvršenja krivičnog djela i
- poništavanje određenog pravnog posla (npr. optuženi je silom naveo oštećenog da zakluče ugovor o prodaji stana).

Imovinskopravni zahtjev možete podnijeti tužiocu ili sudu (usmeno ili pismeno). Potrebno je da precizirate svoj zahtjev i da podnesete dokaze (na primjer: ukoliko vam je oštećen automobil prilikom izvršenja krivičnog djela, potrebno je da dostavite račun o popravci).

Prijedlog se može podnijeti najkasnije do završetka glavnog pretresa, odnosno pretresa za izricanje sankcije pred sudom.

2.3. Prava oštećenog u krivičnom postupku pred sudom?

- da ga sud upozna o rezultatima pregovaranja o krivici,
- da bude obaviješten o povlačenju optužnice i obustavi krivičnog postupka,
- da bude prisutan na glavnom pretresu,
- da podnese prijedlog za ostvarivanje imovinskopravnog zahtjeva,
- da do završetka glavnog pretresa pred sudom predloži da se o njegovom imovinskopravnom zahtjevu odluči u postupku medijacije (uz posredovanje miritelja, odnosno medijatora),
- da predloži sudu da odredi privremene mjere kako bi se osigurao njegov zahtjev (npr. zabrana raspolaganja, otuđenja pokretne stvari ili zabilješka zabrane otuđenja ili opterećenja u zemljišnoj knjizi),
- da iznese završnu riječ (vezano za podneseni imovinskopravni zahtjev),
- da izjavi žalbu protiv odluke suda o troškovima krivičnog postupka i imovinskopravnom zahtjevu.

2.4. Odluka suda o imovinskopravnom zahtjevu.

U presudi kojom optuženog proglašava krivim, sud može oštećenom dosuditi imovinskopravni zahtjev u cijelosti ili mu može dosuditi imovinskopravni zahtjev djelimično, a za ostatak ga uputiti na parnični postupak. Ako podaci krivičnog postupka ne pružaju pouzdan osnov ni za potpunu ni za djelimičnu presudu, sud će oštećenog uputiti da imovinskopravni zahtjev u cijelosti može da ostvaruje u parničnom postupku.

Kad sud donese presudu kojom se optuženi oslobađa optužbe ili kojom se optužba odbija ili kada rješenjem obustavi krivični postupak, uputiće oštećenog da imovinskopravni zahtjev može ostvarivati u parničnom postupku.

3. NAKNADA TROŠKOVA

3.1. Imam li pravo na nadoknadu troškova?

Svjedoku u krivičnom postupku pripada:

- naknada putnih troškova koji obuhvataju naknadu za prevoz sredstvima javnog saobraćaja za dolazak iz mjesta prebivališta (adresa na kojoj ste primili poziv) do mjesta vašeg svjedočenja, kao i za povratak. Naknada po osnovu pređenih kilometara vlastitim prevoznim sredstvom pripada svjedoku samo na putnim pravcima na kojima ne saobraćaju sredstva javnog saobraćaja ili se ona ne mogu koristiti usljed prekida saobraćaja, neodgovarajuće saobraćajne veze ili drugih opravdanih razloga. Navedena naknada obračunava se prema broju pređenih

kilometara u oba pravca, u visini od 20 % od cijene jednog litra benzina za svaki pređeni kilometar.

- troškovi ishrane u visini od ½ dnevnice ukoliko su zbog svjedočenja izvan mjesta prebivališta, odnosno boravišta proveli od 8 do 12 časova ili u visini od jedne dnevnice ukoliko su zbog svjedočenja izvan mjesta prebivališta odnosno boravišta proveli više od 12 časova. Visina jedne dnevnice po važećim propisima iznosi 20 KM.

- troškovi prenoćišta ukoliko svjedok nije mogao istog dana da se vrati u mjesto prebivališta odnosno boravišta, kao i ako je zbog svjedočenja morao više dana da odsustvuje iz mjesta prebivališta, odnosno boravišta. Visina naknade se određuje na osnovu priloženog računa i to za hotel sa dvije zvjezdice.

- naknada izgubljene zarade za lica koja su u radnom odnosu dokazuje se potvrdom od poslodavca, a za preduzetnike se određuje srazmjerno izgubljenom radnom vremenu i njegovoj dnevnoj zaradi.

- *Ako je svjedoku usljed bolesti, tjelesnih mana ili godina potreban **pratilac** i njemu pripada naknada troškova kao i za svjedoka.*
- *O pravu na naknadu troškova u krivičnom postupku, sud odlučuje u svakom pojedinačnom slučaju!*

3.2. Kome da se obratim za isplatu troškova?

Nakon što svjedok završi svoje svjedočenje pred sudom dužan je odmah da se direktno obrati sudiji i zatraži naknadu troškova, nakon čega će ga sudija uputiti kako da ovo pravo ostvari.

Radi ostvarivanja prava na naknadu troškova dužni ste da dostavite dokaze kojima se pravdaju učinjeni izdaci (npr. autobuska karta, račun za natočeno gorivo, račun od hotela za prenoćište).

Takođe, potrebno je da sa sobom ponesete ličnu kartu i broj tekućeg-transakcionog računa otvorenog u nekoj od komercijalnih banaka u Bosni i Hercegovini. Za svjedoke koji dolaze iz inostranstva potrebna je instrukcija iz banke na kojoj je navedeno ime klijenta, IBAN broj i SWIFT broj, ukoliko se isti ne nalaze na vašoj bankarskoj kartici.

4. ZAŠTITA SVJEDOKA

4.1. Da li ja kao svjedok mogu dobiti neki vid zaštite?

Ukoliko su vam, zbog svjedočenja u nekom krivičnom postupku, upućene prijetnje usljed čega je ugrožena vaša bezbjednost ili bezbjednost vaše porodice ili ste ozbiljno fizički ili psihički traumatizovani okolnostima pod kojima je krivično djelo učinjeno, trebate o tome da upoznate stranku koja vas je predložila za svjedoka ili sud, koji će vas upoznati o mogućim mjerama zaštite. Mjere zaštite određuje sud u skladu sa zakonom, ukoliko pristanete na iste.

Prilikom određivanja mjera zaštite, sud će vam osigurati poštovanje sljedećih prava:

- da budete poučeni o sudskim postupcima i mogućim mjerama zaštite,
- psihološku i socijalnu pomoć,
- obezbjeđenje sigurnosti svjedoka,
- zaštita privatnosti,
- stručnu pomoć.

4.2. Ko je svjedok pod prijetnjom, a ko ugroženi svjedok?

Prema Zakonu o zaštiti svjedoka u krivičnom postupku postoje dvije kategorije svjedoka:

- svjedok pod prijetnjom- onaj svjedok čija je lična bezbjednost ili bezbjednost njegove porodice dovedena u opasnost zbog njegovog učešća u krivičnom postupku, kao rezultat prijetnji, zastrašivanja ili sličnih radnji koje su vezane za njegovo svjedočenje,
- ugroženi svjedok- onaj svjedok koji je ozbiljno fizički ili psihički traumatizovan okolnostima pod kojima je izvršeno krivično djelo ili koji pati od ozbiljnih psihičkih poremećaja koji ga čine izuzetno osjetljivim, kao i dijete i maloljetnik.

Izuzetno, kada postoji očigledna opasnost za ličnu bezbjednost svjedoka ili njegove porodice, koja je tako ozbiljna da postoje opravdani razlozi za vjerovanje da nije moguće da se ta opasnost umanja nakon što je svjedok dao iskaz ili je vjerovatno da će se opasnost povećati zbog davanja iskaza, sud može svjedoku dati *status zaštićenog svjedoka*. U ovom slučaju, saslušaće vas vijeće od troje sudija na posebnom ročištu.

Odjel za podršku svjedocima Okružnog suda u Banjaluci

U Okružnom sudu u Banjaluci djeluje Odjel za podršku svjedocima, putem koga ćete dobiti besplatnu psihološku podršku, povjerljiv odnos i sve informacije vezane za vaše svjedočenje.

Odjel za podršku svjedocima Okružnog suda u Banjaluci možete kontaktirati putem telefona: 00387 51 219 546 i 00387 51 220 721 i putem e-mail-a: ops.oksud-banjaluka@pravosudje.ba.

Poštovani, prilikom sačinjavanja ovih odgovora korišteni su sljedeći propisi:

- ❖ Zakon o krivičnom postupku Republike Srpske (“Službeni glasnik Republike Srpske” br. 53/12 i 91/17),
- ❖ Zakon o zaštiti svjedoka u krivičnom postupku (“Službeni glasnik Republike Srpske”, broj 48/03),
- ❖ Poslovnik o primjeni mjera zaštite svjedoka u sudovima Republike Srpske (“Službeni glasnik Republike Srpske”, broj 64/13),
- ❖ Uredba o naknadi troškova u krivičnom postupku (“Službeni glasnik Republike Srpske”, broj 17/14).